

Ziņojums par Latvijas Republikas 2008.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem

Valsts budžeta izpildes rādītājus 2008.gadā būtiski ietekmēja globālā finanšu krīze un Latvijas ekonomikas lejupslīdes tendences. Makroekonomisko procesu ietekmē pieaugošie fiskālie riski noteica nepieciešamību 2008.gada 17.jūlijā veikt grozījumus gadskārtējā valsts budžeta likumā, samazinot atsevišķas plānotās ieņēmumu pozīcijas un valsts budžeta pārpalikumu sākotnēji plānotā 1% apmērā no iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) līdz 0,05% no IKP. Turpmākā ekonomikas attīstības tempu palēnināšanās un valsts budžeta ieņēmumu straujš kritums 2008.gada pēdējā ceturksnī lika valdībai nekavējoties izstrādāt virkni pasākumu valsts budžeta izdevumu samazināšanai gada nogalē, lai ierobežotu valsts budžeta un valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālā deficīta būtisku pieaugumu.

2008.gada otrajā pusē valsts ekonomikas attīstību būtiski ietekmēja krasa ārējās makroekonomiskās vides pasliktināšanās, ko iezīmēja pasaules ārējās tirdzniecības apjomu samazināšanās īpaši gada pēdējos mēnešos un krīze finanšu tirgos, kas nelabvēlīgi ietekmēja kredītresursu pieejamību un cenu. Finanšu sektora globālās un lokālās problēmas un savstarpējas uzticības trūkums nelabvēlīgi ietekmēja investīciju apjomu. Latvijas valsts kredītreitinga pazemināšanās ietekmē ļoti strauji samazinājās pieejamais ārējais finansējums.

Problēmas ar likviditātes nodrošinājumu radās Latvijas otrai lielākajai bankai A/S “Parex banka”, un valdība 2008.gada 2.novembrī nolēma pārņemt to valsts kontrolē. Valdības lēmumos noteiktā finansējuma nodrošināšana A/S “Parex Banka” atbalstam būtiski palielināja valsts parādu.

Latvijas Republikas valsts budžets realizēts atbilstoši Likumā par valsts budžetu 2008.gadam un tā grozījumos noteiktajām galvenajām prioritātēm, kuru izdevumu struktūra salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nav būtiski mainījusies. Valsts budžetā 2008.gadam turpināta prioritāšu īstenošana, kuras uzsāktas laika periodā no 2004. līdz 2006.gadam atbilstoši Vienotajā programmdokumentā paredzētajai struktūrfondu līdzekļu apguvei Latvijā. Sekmīgi īstenota viena no galvenajām 2004. līdz 2006.gada plānošanas perioda prioritātēm – Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finanšu resursu apguve. 2008.gadā uzsākta Eiropas Savienības fondu jaunā plānošanas perioda īstenošana.

Budžeta ieņēmumi un izdevumi 2008.gadā bijuši ievērojami mazāki salīdzinājumā ar valsts budžeta likuma grozījumos apstiprinātajiem. 2008.gadā valsts budžets (ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus) bija ar finansiālo deficītu 429,5 milj. latu jeb 2,6% no IKP,

turpretī 2007.gada valsts budžetā bija finansiālais pārpalikums 117,2 milj. latu jeb 0,8% no IKP.

Kopumā 2008.gada valsts konsolidētajā kopbudžetā (ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus) finansiālais deficīts bija 539,4 milj. latu jeb 3,2% no IKP. Salīdzinājumā ar 2007.gadu, kad valsts konsolidētajā kopbudžetā bija pārpalikums 94,7 milj. latu jeb 0,6% no IKP, situācija ir būtiski pasliktinājusies. Valsts finanšu situāciju 2008.gadā ietekmēja gan nelabvēlīga makroekonomiskā situācija, kā rezultātā tika iekasēts mazāk ieņēmumu nekā bija plānots, gan fiskālās disciplīnas pasliktināšanās, par ko liecina decembra fiskālie rādītāji, sevišķi pašvaldību budžetā. Pašvaldību konsolidētā budžeta finansiālais deficīts 2008.gadā bija 104,0 milj. latu jeb 0,6% no IKP, kas ir par 78,8 milj.latu lielāks nekā 2007.gadā. Pašvaldību konsolidētā budžeta ieņēmumi salīdzinājumā ar 2007.gadu palielinājušies par 251,0 milj. latu jeb 17,5%, bet izdevumi – par 329,8 milj. latu jeb 22,6%. 2008.gadā valsts pamatbudžeta deficīts veidoja 653,4 milj. latu jeb 4,3% no IKP, sociālās apdrošināšanas budžetā izveidojās finansiālais pārpalikums 227,3 milj. latu apmērā, kas ir par 152,3 milj. latu mazāks nekā 2007. gadā.

Būtiski samazinoties valsts budžeta ieņēmumiem 2008.gada otrajā pusē, vairs nebija iespējams finansēt 2009.gadā un turpmākajiem gadiem iepriekš izveidotās politikas un to īstenošanas mehānismus iepriekšējos apjomos. 2008.gada nogalē Eiropas Komisija (EK), Starptautiskais valūtas fonds (SVF), Pasaules Banka, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka un vairākas Eiropas Savienības dalībvalstis vienojās par finanšu atbalsta sniegšanu Latvijai 7,5 miljardu eiro (5,27 miljardu latu) apmērā. Par pamatu finansējuma piešķiršanai kalpoja 2008.gada decembrī Saeimā pieņemtā Latvijas ekonomikas stabilizācijas un izaugsmes atjaunošanas programma, nodomu vēstule SVF, kā arī Saprašanās memorands ar EK, kuru izpilde turpinās 2009.gadā un tiek īstenota atbilstoši Latvijas ekonomikas stabilizācijas un izaugsmes atjaunošanas programmas ieviešanas rīcības plānam.

Latvijas ekonomikas stabilizācijas un izaugsmes atjaunošanas programmas mērķtiecīga un savlaicīga ieviešana ir būtiskākais priekšnoteikums starptautisko aizdevumu līdzekļu saņemšanai un valsts ekonomikas stabilizācijai. Stingra fiskālā politika paredz tālāku budžeta izdevumu optimizēšanu ar virzību uz valsts budžeta sabalansēšanu.

Latvijas Republikas 2008.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – Pārskats) sagatavots atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 31.panta prasībām un struktūrai, kas noteikta Ministru kabineta 2008.gada 26.maija noteikumos Nr.362 “Noteikumi par saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtību” (ar grozījumiem), par periodu no 2008.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim, apkopojot

31 ministriju un centrālo valsts iestāžu un 550 pašvaldību pārskatu informāciju. Pielikumi par valsts budžeta izpildi sagatavoti atbilstoši Likumā par valsts budžetu 2008.gadam noteiktajai struktūrai.

Pārskatā ietvertie valsts un pašvaldību budžeta iestāžu finanšu pārskati sagatavoti atbilstoši Likumam par grāmatvedību, Likumam par pašvaldībām, Likumam par pašvaldību budžetiem, Likumam par valsts budžetu 2008.gadam (ar grozījumiem), Ministru kabineta 2007.gada 13.novembra noteikumiem Nr.749 "Noteikumi par valsts budžeta iestāžu un pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas kārtību" (ar grozījumiem), Ministru kabineta 2008.gada 6.janvāra instrukcijai Nr.1 "Kārtība, kādā valsts budžeta iestādes sagatavo gada pārskatu par budžeta izpildi, naudas plūsmas pārskatu un pārskatu par darbības finansiālajiem rezultātiem" un citiem normatīvajiem aktiem budžeta un grāmatvedības jomā. Pārskatos iekļauta informācija, kas apkopota no valsts budžeta un pašvaldību budžeta iestāžu gada pārskatiem, kuri sagatavoti saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 13.novembra noteikumiem Nr.749 "Noteikumi par valsts budžeta iestāžu un pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas kārtību" (ar grozījumiem).

Pārskats sastāv no trijiem sējumiem, kopā 896 lp. Pārskata pielikumi Nr.1. – 44. ir šī Pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Pārskata 1.sējumā iekļauti pārskats un skaidrojumi par valsts konsolidētā kopbudžeta izpildi 2008.gadā, valsts konsolidētā grāmatvedības bilance uz 2008.gada 31.decembri un pārskats par valsts konsolidēto parādu. 2.sējumā iekļautas valsts un pašvaldību grāmatvedības bilances, valsts finanšu bilance ar pielikumiem, un ilgtermiņa stabilizācijas rezerves finanšu bilance ar pielikumiem. Pārskata 3.sējumā iekļauti valsts un pašvaldību 2008.gada budžeta izpildes pārskatu kopsavilkumi.

Pārskats ir sagatavots un parakstīts trijos eksemplāros – pa vienam Valsts kontrolei, Ministru kabinetam un Valsts kasei.

Finanšu ministrs

E.Repše

Valsts kases pārvaldnieks

K.Āboliņš

30.06.2009.

909

Ligita Agleniece

67094249, Ligita.Agliece@kase.gov.lv